

POVREDA LJUDSKIH PRAVA KROZ OSPORAVANJE PRAVA NA POVJERLJIVU KOMUNIKACIJU

Govor Jettiea Van Caenegema, potpredsjednice ECLA-e u Međunarodnoj odvjetničkoj komori (IBA) u Parizu, 21. veljače 2002. godine

Prisjetit ćemo se ukratko činjenica:

1982. godine pred Europskim sudom pravde pokrenuto je pitanje korporativnih pravnika u njihovom traženju prava na povjerljivu komunikaciju usprkos istrazi EZ-a.

Pravo na povjerljivu komunikaciju zatražio je ovlašteni britanski pravnik i taj je zahtjev prihvaćen i prije nekoliko godina proširen na korporativne pravnike.

Bez obzira na to je sud odlučio, pod pritiskom francuskih sudaca građanskog prava napraviti diskriminaciju između korporativnih pravnika i odvjetnika; po kojem su potonji jedini koji imaju pravo na povjerljivu komunikaciju i to samo ako su članovi Europske odvjetničke komore ili sličnog strukovnog tijela. Obratite pažnju na činjenicu da članstvo u Odvjetničkoj komori SAD-a ne jamči pravo na povjerljivu komunikaciju u postupcima koji se vode u Europi.

Iznesena su dva argumenta:

- korporativni je pravnik uposlenik i stoga mora slušati svaki mig upućen iz njegove tvrtke, a na taj način predstavlja vrlo koristan instrument tvrtkama koje nastoje zaobići zakon;
- korporativni pravnik nema dosljedan profesionalni status u svim državama članicama s odgovarajućim deontološkim i disciplinskim pravilima.

Točno je da su u trenutku donošenja presude u AM&S-ovoj parnici /pred Europskim sudom pravde/ postojale velike razlike u načinu na koji su se pojedine države članice odnosile prema korporativnim pravnici, od ulaska u samo zvanje pravnika, na primjer u Velikoj Britaniji, do izbacivanja iz odvjetničke komore ako se netko zaposlio kao korporativni pravnik u Italiji (s iznimkom javnih društava kapitala), Francuskoj i Belgiji.

Isto se tako ne može osporiti da čak i danas status korporativnih pravnika uvelike varira od jedne do druge države članice i da kreće od već spomenutog članstva u pravničkim društvima ili komori u zemljama običajnog prava, ali i u Španjolskoj do prilično hibridne situacije u Njemačkoj gdje su pripadnici relativno male grupe korporativnih pravnika članovi komore, ali nemaju pravo zastupati svoju vlastitu tvrtku pred sudovima, preko situacije u Belgiji gdje je po zakonu od 1. ožujka 2000. godine oformljen poseban Institut korporativnih pravnika sa svojim vlastitim disciplinskim pravilima i izričitim priznavanjem povjerljivosti savjetovanja svoga poslodavca, zatim Francuska u kojoj se korporativni pravnici ne primaju u komoru, već se priznaje poziv korporativnog pravnika, kao izuzetak od monopola pravnog savjetovanja odvjetnika, i zakonski su oformljeni «passerelles» koji se nalaze između dva poziva, do situacije u Italiji gdje, osim u javnim društvima kapitala, korporativni pravnici uopće nemaju nikakav status.

Međutim, različitost ne može biti isprika za odbijanje prava na povjerljivu komunikaciju barem onim korporativnim pravnicima koji su po zvanju pravnici prema propisima države članice.

Ugovor o Europskoj zajednici (članak 6.) navodi da je Zajednica utemeljena na, među ostalim, principu uvažavanja ljudskih prava, iako sama Zajednica nije potpisnica Konvencije o ljudskim pravima.

Umjetno stvorena razlika između korporativnog i odvjetnika u ovom se smislu ne može prihvatiti.

Prije nego što se vratim na debatu u Europskom parlamentu, dala bih još jednu kratku digresiju.

1988. godine Komisija je odlučila o slučaju Sabena. Dokumenti koji su zaplijenjeni u pravnom odjelu iskorišteni su da bi se dokazalo da je tvrtka bila svjesna činjenice da krši anti trustovske zakone i stoga su globe koje su nametnute tvrtki bile veće.

Mario Monti je pred Europskim parlamentom izjavio da je Komisija potpuno svjesna pozitivne uloge koju imaju korporativni pravnici koji savjetuju tvrtke u pogledu pravila tržišnog natjecanja.

Tko ima bolji položaj da doprinese osiguranju primjeni tržišnog natjecanja od korporativnog pravnika?

Tko je više oštećen u toj ulozi od korporativnog pravnika koji nema mogućnost davanja savjeta u pisanom obliku, te koji nema mogućnost obaviti ispravan ili pravovaljani nadzor ili reviziju radi straha da će se njezini rezultati zaplijeniti, pa čak i ako daju i istinite odgovore na njihova pitanja?

S druge strane postoji nekoliko odluka kojima prvostupanjski sud izričito priznaje pravo na povjerljivu komunikaciju za pravnike institucija zajednice /Europske komisije/ čak i ako nisu ni članovi bilo kakvog strukovnog tijela. To je jasna diskriminacija i time se vrijeđaju ljudska prava korporativnih pravnika u zemljama u kojima oni nemaju pravo na povjerljivu informaciju.

Treće je da bilo koji pravni sustav i bilo koji sudski proces predstavlja kompromis između različitih socijalnih interesa, te budući da je sustav zajednice sam po sebi neprihvatljiv i to po principu kadija me tuži kadija mi sudi, mora se obratiti pažnja na ovaj aspekt u većoj mjeri nego na većinu drugih aspekata.

Razumljivo je da Komisija povećava pritisak na nacionalne vlasti država članica kako bi revidirale čak i svoja vlastita nacionalna stajališta o pravu na povjerljivu komunikaciju.

Stoga pozivam sve vas da uvjerite nacionalne vlasti u svojim zemljama u važnost suprotnoga, odnosno u važnost proširenja prava na povjerljivu komunikaciju na europsku razinu, sa svim potrebnim zaštitama protiv moguće zlouporabe, te da isto tako pokrenete ovo pitanje kad god ste u kontaktu s DG Competition.